

Titel: Overvågning af stor kobbersneppe <i>Limosa limosa</i> som ynglefugl			
Dokumenttype: Teknisk anvisning	TA. nr.: A140	Version: 2.0	Oprettet: 23.03.2022
Forfattere: Thomas Eske Holm ¹ & Ole Thorup ² ¹ Aarhus Universitet ² Amphi Consult	Gyldig fra: 01.04.2022		
	Sider: 7		
	Sidst ændret: 04.2020		
TA-henvisninger			

Indhold

1 Indledning	2
2 Metode	2
2.1 Tid, sted og periode	2
2.2 Udstyr	3
2.3 Procedure	3
2.3.1 Stam- og kortdata	3
2.3.2 Observationer og overvågningsdata	3
3 Databehandling	4
4 Kvalitetssikring	5
4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering	5
5 Referencer	5
6 Bilag	5
6.1 Feltskemaer	6
7 Oversigt over versionsændringer	7

Udgået dokument
Se senere version

1 Indledning

Formålet med denne tekniske anvisning (TA) er at angive en kvalitetssikret, standardiseret og reproducerbar metode til at gennemføre overvågningen af ynglende stor kobbersneppe.

Stor kobbersneppe er en fåtallig ynglefugl i Danmark, som yngler på strandenge og inddigede marskområder i det vestlige Jylland samt enkelte steder i Østdanmark på nær Bornholm.

2 Metode

Overvågning af stor kobbersneppe foretages af Miljøstyrelsen (MST) gennem optælling af ynglepar i de EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i områdernes udpegningsgrundlag.

Overvågningen af stor kobbersneppe er kategoriseret som Intensiv 1. Intensiv 1 står for opsøgende overvågning af artens bestandsstørrelse. Overvågningen består af en basisovervågning, der omfatter bestandsstørrelse og udbredelse i de EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i udpegningsgrundlaget.

På feltskemaet til overvågning af stor kobbersneppe (bilag 6.1) er der fortrykte felter til angivelse af de parametre, der skal overvåges.

2.1 Tid, sted og periode

Stor kobbersneppe eftersøges hvert andet år fra 2022 og frem, i de EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget.

Overvågning af stor kobbersneppe gennemføres ved to gennemgange af ynglelokaliteterne med optællinger af ynglepar. Både første og anden gennemgang foregår i perioden 11. april – 20. maj med minimum 7 dage mellem tællingerne. Det anbefales at man så vidt muligt ligger tællingerne så tæt på perioden 25. april – 15. maj, da denne periode til dels sikrer, at man ikke tæller for tidligt med risiko for, at registrere individer der endnu ikke er i deres endelige yngleområde, og til dels at man ikke tæller for sent med risiko for, at nogle fugle har forladt området efter at have mistet deres æg.

Såfremt det vurderes at en lokalitet kun kan besøges én gang, fx ved svært tilgængelige lokaliteter, kan lokaliteter besøges efter 2. maj, dvs. i tidsintervallet for anden gennemgang.

Dage med vedvarende regn, tåge og eller stærk blæst er uegnede til overvågning af arten og skal undgås.

Stor kobbersneppe overvåges i fuglebeskyttelsesområder med nationalt væsentlige ynglebestande. I disse områder undersøges bestanden af ynglende stor kobbersneppe på de allerede kendte ynglelokaliteter, hvor arten har ynglet i mindst ét af de seneste fem år. Potentielle lokaliteter hvor arten ikke har ynglet i mindst ét af

de seneste fem år skal ligeledes undersøges og udgøres primært af afgræssede strandenge med tuedannelse og med vandfyldte pander og loer samt store arealer med vedvarende græs. Potentielle ynglelokaliteter optælles som udgangspunkt kun ved én gennemgang, hvilket så vidt muligt bør være første gennemgang. Registreres der stor kobbersnepe i potentielle områder ved første gennemgang, foretages den anden gennemgang også. Såfremt det vurderes at en potentiel lokalitet kun kan besøges én gang, fx ved svært tilgængelige lokaliteter, kan lokaliteter besøges i hele tidsintervallet.

Det skal sikres, at arten eftersøges i alle fuglebeskyttelsesområder, hvor den indgår i områdets udpegningsgrundlag. Ynglepar der observeres i forbindelse med anden overvågning også uden for det fastsatte overvågningsvindue kan medtages.

2.2 Udstyr

Ved optælling medbringes håndkikkert (7-12 X forstørrelse) og teleskop (23-70 X forstørrelse). Derudover medbringes ArcGIS Collector eller lignende software/platform på tablet/fieldtablet eller ortofoto til positionering af observationer, feltskema og skriveredskaber.

2.3 Procedure

2.3.1 Stam- og kortdata

Inden ynglesæsonen udarbejdes en oversigt over relevante ynglelokaliteter. Oversigten udarbejdes i første omgang på baggrund af viden om artens forekomst i de pågældende områder fra tidligere NOVANA overvågning i Vadehavet (Mandø og Mindermarsken), Vejen og Tipperhalvøen. I nødvendigt omfang kan dette suppleres med viden fra andre kilder. Oversigten holdes løbende ajourført og danner grundlag for følgende års overvågninger af arten.

Ynglelokalitetens stednavn, ansvarlig myndighed og dato registreres i ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller på feltskema (bilag 5.1). Hvis ynglelokaliteten ikke har et officielt stednavn som fremgår af kort fra Geodatastyrelsen, navngives ynglelokaliteten med henvisning til nærmeste stednavn, fx "Strandeng 500 m øst for Klitløver (stor kobbersnepe)".

Arealet på lokaliteten, hvor arten eftersøges, indtegnes som polygon til registrering i Danmarks Naturdatabase. Derudover registreres yngleforekomster i ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller på feltkort (landkort eller ortofoto). Såvel positive observationer som 0-observationer på egnede ynglelokaliteter registreres i Naturdatabase.

2.3.2 Observationer og overvågningsdata

De sikre og potentielle ynglelokaliteter gennemgås systematisk og alle egnede strandenge og inddigede

marskenge inkluderes i området overvågning.

1. gennemgang

Observationer af stor kobbersneppe markeres i ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller på feltkort med forskellige signaturer. Hvor oversigtsforholdene tillader det, kortlægges de store kobbersnepper ved hjælp af teleskop fra gode udsigtspunkter på så stor afstand af fuglene, at de ikke forstyrres. Med nogen øvelse kan langt de fleste individer kønsbestemmes ud fra farven på hals, bryst og bug, og kønsbestemmelse er en god hjælp ved fastsættelse af antal ynglepar/territorier. Herefter gennemgås de områder, hvor oversigtsforholdene ikke tillader en kortlægning på afstand. Enhver iagttagelse på eller ved en eng med velegnet ynglehabitat i den anførte optællingsperiode regnes som en observation af ynglefugle. Da en rugende fugl ofte er skjult for optælleren, regnes såvel 1 som 2 store kobbersneppe(r) som et ynglepar.

Hanner eller par i spilleflugt og hanner i territoriekampe i luften kan bevæge sig over meget store afstande, og de kan kun kortlægges efter at de er landet på engen. Især i den senere del af optællingsperioden kan flere hanner sammen ses jage en eller to hunner i luften, ofte i lang tid, og også sådanne fugle kan også først kortlægges i et territorium, når de befinder sig på engen igen.

2. gennemgang

Anden gennemgang gennemføres som første gennemgang.

Feltet "Antal ynglepar" under konklusionen efter 1. og 2. gennemgang skal altid udfyldes, også selvom arten ikke yngede (dvs. en 0-forekomst). Feltet udfyldes uanset antal besøg.

Feltet udfyldes når sæsonens sidste besøg på lokaliteten er gennemført, idet der da drages en konklusion med hensyn til, hvor mange ynglepar der skal angives for lokaliteten. Da arten regelmæssigt flytter sit valgte ynglested op til flere hundrede meter i runden for samme ynglesæson, vil konklusionen på "Antal ynglepar" normalt være det største antal par, der er set i hvert område på den ene af de to tællinger. Indsæt konklusionen ved at udfylde felterne Minimum og Maksimum for Antal ynglepar. Skriv i både Minimum og Maksimum, også selvom der er tale om det samme tal. Vær opmærksom på risikoen for dobbeltregistreringer (se sidste afsnit under 2.1) Det overvågede areal indtegnes som polygon i Danmarks Naturdatabase.

3 Databehandling

Data fra ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller fra feltskemaet (Bilag 6.1) overføres til indtastningsfladen for "Ynglefugle, stor kobbersneppe" i NaturAppl (programmet downloades fra Miljøportalens hjemmeside).

Hvis lokaliteten har været overvåget før, anvendes så vidt muligt samme polygon som sidst. Vælg "Kopier fra eksisterende sted" i NaturAppl.

Vejledning til NaturAppl mm. Findes på Miljøportalens hjemmeside:
<http://www.miljoportal.dk/Dokumenter%20alle/Vejledning%20til%20NaturAppl.pdf>

Registreringer af stor kobbersneppe som FDC-Bio måtte gøre under overvågnings eller forskningsaktiviteter, vil være til rådighed for Miljøstyrelsen.

Ved indtastning i databasen overføres det overvågede område fra feltkort til Naturdatabasen.

4 Kvalitetssikring

4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering

Den datatekniske anvisning for kvalitetssikring af terrestriske NQV/NA-data i Naturdatabasen omfatter kvalitetssikringsprocedurer for selve indtastnings- og redigeringsprocessen samt det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data.

Se den datatekniske anvisning her:

https://bios.au.dk/fileadmin/bioscience/Fagdatacentre/DN01_Miljuestyrelsens_data_i_Naturdatabasen.pdf

5 Referencer

Hälterlein, B., D.M. Fleet, H.R. Henneberg, T. Menneböck, L.M. Rasmussen, P. Südbek, O. Thorup & R. Vogel 1995. Vejledning i optælling af ynglefugle i Vadehavet. – Wadden Sea Ecosystem No. 3, CWSS, TMAG & Joint Monitoring Group for Breeding Birds in the Wadden Sea, Wilhelmshaven.

Lind, H. 1961. Studies on the behaviour of the Black-tailed Godwit (*Limosa limosa (L.)*). – *Munksgaard, København*.

Schroeder, J., P.M. Lourenço, M. van der Velde, J.C.E.W. Hooijmeijer, C. Both & T. Piersma 2008. Sexual dimorphism in Black-tailed Godwits *Limosa limosa limosa*. – *Ardea* 96: 25-37.

Thorup, O. 1998. Ynglefuglene på Tipperne 1928-1992. – *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* 92: 1-192.

6 Bilag

6.1 Feltskemaer

Bilag 6.1 se næste side.

Bilag 6.1. Ynglefugle, Stor kobbersneppe	
Version 2 gældende fra 04.2022	
Stam- og kortdata	
Dato (1. gennemgang):	Inventør:
Dato (2. gennemgang):	
Indsamlingsformål:	Stednavn:
Det undersøgte område indtegnes på kort til senere registrering som polygon i Naturdatabasen	
Overvågningsdata 1. gennemgang	
Antal ynglepar:	Bemærkninger:
Overvågningsdata 2. gennemgang	
Antal ynglepar:	Bemærkninger:
Konklusion efter 1. og 2. gennemgang	
Antal ynglepar (minimum)	Antal ynglepar (maximum)

7 Oversigt over versionsændringer

Version	Dato	Emne	Ændring
2	04.2022	Mindre justeringer	Der er foretaget mindre justeringer mht. årstal og indsamlingssoftware

Udgået dokument
Se senere version